

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisitorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

Quaestio 54. De impeditoribus officij inquis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

dant ad id operam, quam non possunt sine culpa omittere manifesta: ex diligenti tamen circumspecta consideratione, plus minusve contingit culpa in talibus reperire; nam multum fauet hereticis siue erudentibus, qui eos celat, cum possit & debeat indicare: plus qui eos occultando, seu aliter ipsorum examinationem, vel incarcerationem, vel punitionem malitiose nititur impedire: plurimum qui captos, vel incarceratos relaxat, praeter Ecclesiae voluntatem: seu cuius consilio, vel auxilio, mandato, vel cura talia perpetrantur.

Cap. 15.

Cuius criminis reus incomparabiliter est habendus ille, qui temporalē habet iurisdictionē praefatos pestiferos hereticos, seu rebelles ab Ecclesia denotatos persequi, & de sua terra vel provincia exterminare postponit, vel in eos animaduertere sine mora: quippe nec caret scrupulo societatis iniquae, qui tanto facinorosi sibi per denūtiationē Ecclesiae: seu aliter legitime manifesto, cum teneatur, & possit, desinit obuiare: praesertim si ad hoc faciendū, et iuramento proprio se adstrinxit.

cap. 16.

Sed nec illi sunt immunes a crimine, qui, cum se illis offert opportunitas loci & temporis, ac factas hereticos seu praenominatos rebelles capere, capient se uel nequiter praetermittit: maxime si de hoc fuerint a capiētib. seu capere volentib. requisiti. Et quoniam plures, & quasi inuestigabiles sunt modi nocendi, quibus heretici, eorumque credentes, atque fautores nituntur vineam Domini Sabaoth demoliri, & eis est tam prudenter, quam viriliter occurrendum, curet vestra deuotio secundum datam a Domino gratiam, mala illorum agnoscere, & salutarē apponere medicinam, suppleatque discretio, quod scripto non posset facile comprehendi, *hactenus concilium.*

S Et duodecim magnas poenas incurrunt.] *Has poenas enumerat Hostien. in c. excommunicamus 1. §. credentes, nu. 3. relatus ab Eymérico supra in hac 2. parte, quas etiam explicat Eymericus 3. par. a q. 113. usque ad q. 123. quib. locis plurima addidimus huc spectantia.*

H Concordat his Archidiaconus, &c.] *Hæc res que in sinem huius questionis deerrant in Barcionē si impresso, quæ suppleuimus ex trib. manuscriptis.*

Quot & quibus indicij cognoscatur hereticorum fautores.

Iam ut nihil desideretur eorum quæ utilia sunt ad cognoscendam perfecte hanc fautorum tractationem, libet hic addere quibus indicij & signis potissimum cognoscatur, ergo in summa illa fratris Iuoneti, cuius fragmentum extat in sepe citato codice membraneo bibliothecæ Vaticanæ, titulus extat. Quo deprehendantur fautores hereticorum. quo loco quinque enumerat indicia in hæc verba: Facile possunt deprehendi hereticorum fautores, & hoc per quinque indicia satis probabilia.

Vnum: Quicumque clam visitant eos dum captiui tenentur, & susurrant cum eis, & victualia ministrant eis, suspecti sunt, quod eorum sint discipuli & fautores.

Secundum est: Qui valde lamentantur de eorum deprehensione vel morte, videntur eorum amici spirituales fuisse dum viuerēt, esse autem heretico diu familiarem, & eius ignorare secretis, vix est credibile,

A Tertium est: Quicumque causantur, quod iniuste sunt condemnati postquam aperte conuicti fuerint, vel etiam confessi de hæresi, apparet quod eorum sectam approbant, & Ecclesiam reputent errare, quando eos damnant.

Quartum est: Quicumque amarum vultū habent ad illos qui persequuntur hereticos, vel praedicant contra heresim efficaciter, sicut potest tū in oculis & naso, & aspectu talium notare, qui velint aduertere ista, quod non possunt rectis oculis aspiceret, suspectum est valde quod odio habent illos, contra quos cor eorum ita amare fecit, (quod etiam in vultu apparet) & diligunt illos de quorum exterminio tantum dolent.

Quintum est: Si aliqui furtiue inueniuntur ossa hereticorum combustorum nocte colligere quasi reliquias, dubium non est quin eos pro sanctis venerentur, quorum ossa pro sanctuario recondunt, & esse hereticos, sicut illos, nullus enim habet hereticum pro sancto, nisi qui eius sectam credit esse sanctam, & talis hereticus est sicut ille.

Hæc indicia vehementer faciunt praesumptionem contra illum de hæresi, etsi non plenam probationem ad condemnationem, nisi & alia concurrant argumenta, ex quibus liquido constaret, praedicta eos in fauorem heresis fecisse. *hactenus Iuonetus, quæ quamuis incondito & insuauis stilo sint dicta, non tamen propterea sunt aspernanda: nam quod bonum est, non ex verbis, quibus dicitur, sed ex natura sua, quocumque modo dicitur, pensandum est.*

QVÆSTIO LIIII.

De Impeditoribus officij inquisitionis.

S V M M A R I V M.

- 1 Impedire directæ officij sanctæ Inquisitionis, quinam dicantur.
- 2 Impedientes directæ sanctum officium excommunicati quidem sunt, sed non ex hoc heretici.
- 3 Quo pacto indirectè impediatur sanctum officium.
- 4 Explicatio cap. Vt inquisitionis. §. prohibemus. de heret. lib. 6.
- 5 Contra omnes impeditores praefatos procedi potest tanquam contra fautores hereticorum.

Vinquagesimaquarta quæstio est: Impeditores officij Inquisitionis hereticae prauitatis, qui sunt; & si heretici dicendi sunt?

Ad hæc respondemus, quod huiusmodi impeditores sunt in duplici genere: **Q**uidam namque sunt, qui impediunt directè: ut pote, qui captos pro heresis crimine a carcere propria temeritate liberant: vel processus Inquisitionis lacerant: testes in causa fidei pro eo quia testificati sunt, vulnèrat: vel si dominus temporalis statuat, quod nullus nisi

COMMENT. LXXIX.

nisi ipse de hoc crimine cognoscat: & quod nullus nisi sibi de hoc crimine accusari possit: nec testificari, nisi coram eo, & similia: Isti impediunt directè iuxta notata per Io. Andr. in c. Statutum super verbo, directè, de hæret. lib. 6. Et qui processum, iudicium, vel sententiam in causa si dei directè impediunt: vel qui ad hæc agenda præstiturunt consilium, auxilium, vel fauorem.

2 Et tales licet sint multum culpabiles, non tamen sunt ex hoc hæretici iudicandi: nisi aliter appareret, quod haberent errorem in mente, & pertinaciam in voluntate. Sunt tamen ipso iure excommunicationis mucrone percussi, iuxta ca. Ut inquisitionis. §. prohibemus, de hære. in 6. sic quod si in illa excommunicatione stant per annum animo pertinaci, extunc sunt vt hæretici condemnandi, vt patet c. & §. alleg.

3 Quidam uero sunt, qui impediunt indirectè: vt pote, qui statunt, quod nullus portet arma, nisi de familia domini temporalis: nam consequenter qui sunt de familia Inquisitoris nõ possunt portare, quod est indirectè impedire: Vel quod nullus possit capere aliquem, vel capi facere, nisi dominus temporalis: nam consequenter qui sunt de familia Inquisitoris non possunt capere, & similia, iuxta notata per Io. Andr. in c. Statutum, super verbo, indirectè, & tales sunt minus culpabiles quam primi: nec sunt hæretici, sed sunt excommunicati, iuxta allega. c. Ut Inquisitionis, & etiam præstantes ad hoc consilium, auxilium, vel fauorem. Quod si steterint in illa excommunicatione per annum animo pertinaci, extunc sunt velut hæretici condemnandi per alleg. c. Ut inquisitionis. in §. prohibemus.

4 Quod est sic intelligendum, vt dictum est supra q. 47. quod sicut hæretici si velint redire, recipiuntur ad misericordiam errore primitus abiurato: alijs, vt impenitentes traduntur curiæ sæculari, vt patet per c. Ad abolendam, §. præsentis, sic tales, qui vt impeditores fuerunt excommunicati, & steterunt per annum in illa excommunicatione animo pertinaci, si volunt redire, abiurant impedimentum & fautoriam, & ad misericordiam admittuntur: alijs vt impenitentes hæretici traduntur brachio sæculari.

5 Et vbi non stent per annum, nihilominus contra omnes impeditores huiusmodi potest procedi, vt contra fautores hæreticorum, iuxta privilegium domini Urbani IIII. & Clem. IIII. Alexandri, & aliorum summorum Pontificum ad Inquisitores hæreticæ prauitatis generaliter, quod incipit: Præ cunctis, in quo sic habetur: Caterum si forte (quod non credimus) aliqui cuiuscunque conditionis, huic negotio vobis commisso: se opponere, seu illud præsumperint aliquatenus impedire, vt non possit procedi libere in eodem, imo nisi requisiti, illud fouerint, & iuxta officium & posse suum singuli iuuerint studiose: contra eos, tanquam contra hæreticorum fautores & defensores, secundum sanctiones canonicas, freti eadem auctoritate intrepide procedatis.

A

Quoniam qui impediunt sacrum Inquisitionis officium, proxime accedunt ad fautores hæreticorum: ideo post disputationem de fautoribus, ad impeditores accedit auctor, & quemadmodum hæreticorum complices memorati, iurisdictioni Inquisitorum subiciuntur: ita quoque impeditores.

Decuit autem hanc potestatem Inquisitoribus tribuere aduersus impediendo officium Inquisitionis: nam nisi iudices fidei ab omni impedimento liberi essent, non possent commode hereticam prauitatem extirpare. Quamobrem summi Romani Pontifices hæc intuentes, fauore fidei sacrum Inquisitionis officium ab omnibus impedimentis liberum constituerunt, vt longa oratione ostendit Camillus Cæpegus apud Zanchinum c. 31.

Ac de materia huius questionis copiose agit Zanchinus & Campegus præcitato loco. Repertorium Inquisitorum verbo, impeditores, & verbo, directè. Locutus in opere iudiciali verbo, impediendo, nonnulla Turrecremata in sum. de Ecclesia lib. 4. par. 2. c. 21. Simancas de catho. inst. tit. 15. nu. 10. Tabienfis in sum. verbo, Inquisitor, §. 28. nu. 29. Bernardus in Lucerna Inquisitorum, verbo, impediendo, §. 1. & aliquot seq. & alij, qui aut nulla, aut paucissima tradunt præter Emericum hoc loco.

a Quidam namque sunt qui impediunt directè. Directè quis agere & impedire dicitur, cum nõ circuitu vel per aliud medium, sed principaliter in id incumbit, ne fiat. Indirectè contra, quis gerit ac impedit in hac causa, qui insinuatione vitur, aut alio medio vitur id ipsum euertere, vnde in consequentiam oriatur impedimentum officij sancte Inquisitionis, exempla quibus hic vitur. Emericus, idonea sunt in hac causa. eadem recenset gl. in c. Statutum 1. de hæret. lib. 6. verbo, directè, & verbo, indirectè quam citat hic Emericus: s.

His aut modis impediendi directè & indirectè diligenter hic ab Emerico explicatis, adde quod solis minis & terrorib. dicitur et quis impedire officium, & iurisdictionem Inquisitionis, argumen. c. 1. in prin. ext. de offic. deleg. & tradit Bernardus Comensis in Lucerna Inquisitorum verbo impediendo, §. 2.

b Et tales licet sint multum culpabiles, non tamen sunt hæretici iudicandi. Contrahunt tamen hæresis suspicionem ex impedimento, quod interposuerunt. Qualis autem sit hæc suspicio, ex qualitate personarum & impediendi modo pensanda erit. Emericus vehementem suspicionem oriri putat infra hac par. 2. q. 56. num. 2. vers. secundus casus est, de quo quid sentiam, dicam ibi.

c Sic tales qui vt impeditores fuerunt excommunicati, & c. si volunt redire, abiurant impedimentum & fautoriam. Ex his verbis dirimitur questio illa anceps & subdificilis, quam nobis proposuit Petrus Dufina sancte Romanæ generalis Inquisitionis assessor, vir iuris peritia clarus, & in causis fidei tractandis prudentissimus: An videlicet aliquo casu suscipi possit abiuratio generalis, non expressis particularibus erroribus, & hæresibus: nam qui generaliter alicui fa-

Inquisitor: pcedere potest iur. contra impeditores officij.

Quid directè impedire, & quid indirectè.

Abiuratio omnis hæresi in genere õn que fieri potest, nulla hæresis in specie expressa.

uendo, aut etiam nulli fauendo, officium inquisitionis impedit, in nullam specificam & particularem heresim videtur consentire, & propterea nullam in specie poterit abiurare, sed in genere dicit, se detestari omnem heresim, cuius suspicionem impediendo inquisitionis officium contraxit. Atque hec est expressa Emerici sententia hoc loco, & Repertorii Inquisitorum verbo, fautores. §. an impediētes.

In hac tamen difficultate, qua contemnenda non est, cum frequenter accidere possit, hoc amplius censeo obseruandum, ut inquiratur a reo qui impediit officium Inquisitionis, vel alicui fauit adhibitis etiam tormentis, si ita causa eius & conditio postulauerit: An cum eo habeat familiaritatem, & cur ei faueat, nam si auxilium exhibitum in fauorem persona potius quam erroris tendere videatur, sufficere generalis abiuratio fautoria vel impediēti, eodem modo quo dictum est: quod si secus res habuerit; & aliqua alia concurrant, ex quibus oriatur suspicio, eum qui exhibet fauorem, eisdem illos errores habere, quos profitetur ille, cui fauet; tunc prater generalem impediēti & fautoria abiurationem cogendus videtur ad particulares errores abiurandos. Quem autem effectum operetur generalis hec abiuratio fautoria vel impediēti, dicam cum Emerico infra hac parte 2. q. vlt. nu. 7.

Ob quas rationes inquisitores possunt in impeditores animaduertere.

d Et ubi non stent per animum, nihilominus contra omnes impeditores huiusmodi potest procedi, &c. Nec desunt rationes, quibus hec doctrina, que vera est & communis, probari possit. Primus, quia impediētes officium suspicionem heresis & fautoria contrahunt. Rursus, quoniam si non possent Inquisitores punire impeditores sacri officij, non possent commode suum officium exercere. Ad hec, quia ex quo mandata est Inquisitoribus iurisdictio, videtur quoque, demandata coercitio. Preterea quia in dextera omnia potest, que ad suam iurisdictionem exercendam pertinent, & sine quibus causa expediri non potest, preterea, c. significasti, & c. prudentiam. §. vlt. de officio delegati. & gl. in c. 1. verbo, impedire, de officio delegati. Postremo, quoniam index potest punire excessus commissos contra suum officium. Zanchinus tract. de heret. c. 3. i. Repertorium Inquisitorum verbo, impediens. §. sed nunc queritur.

e Contra eos tanquam contra hereticorum fautores, & defensores, &c. Inquisitores ergo punire possunt impediētes suum officium, postquam in eos procedere possunt, ut fufius docuit idem Emericus 3. par. q. 36. vbi addidi nonnulla in hac sententia.

At dubium est, quibus penis possint eos coercere; & Zanchinus tract. de heret. c. 3. i. nu. 7. & Repertorium Inquisitorum verbo, impediens. §. nota quod ista pena pœnam hanc arbitrio Inquisitorum imponendam esse voluerunt pensatis delicti & personarum qualitatibus, cum iure nihil cautum inuenitur, argumento l. 1. §. expilatores, ff. de effractione. cum notatis in c. de causis, extra de officio delegati, in quam etiam sententiam consentit Simancas de catho. instit. tit. 15. nu. 10.

Ceterum hodie per Pium V. rescripto incipiente: Si de protegendis, impresso in Bullario literarum Apostolicarum, in fine huius operis, grauissima pena decretum contra id genus impeditores, qui fecerint

De pena impediētiū Inquisitoris officium.

A aliqua ex his, que illie exprimitur. Iulij quoque III. extat rescriptum incipiens: Licet a diuersis. contra iudices seculares in cognoscendo de crimine herese se ingerentes, quod est impressum in eodem Bullario. *1512. 114*

Q V Æ S T I O XLV

De suspectis de heresi.

S V M M A R I V M

- 1 Suspicio de heresi triplex, leuis, vehemens, maxima.
- 2 Leuis suspicio cur sic appellata.
- 3 Leuis suspensionis exempla.
- 4 Magna & vehemens suspicio qua dicitur, & quare.
- 5 Suspensionis vehemens exempla.
- 6 Maxima & violenta suspicio, que sit.
- 7 Violenta suspensionis exempla.
- 8 Susceptorum de heresi triplex genus, & qui dicantur leuiter suspecti.
- 9 Leuiter suspecto iniungi potest purgatio canonica.
- 10 Vel iniungi abiuratio de leui.
- 11 Suspecti vehementer qui dicantur.
- 12 Vehementer suspecto iniungenda est abiuratio de vehemēti, & ut heresim omnem generatim abiuret.
- 13 Quid faciendum si post abiurationem relabatur.
- 14 Casus in quibus indicatur relapsus quispiam post abiurationem de vehemēti.
- 15 Quid agendum si vehemēter suspectus de heresi recuset abiurare.
- 16 Violenter suspecti habentur ut heretici, & qui nam tales reputentur.

Quinquagesima quinta questio est: Suspecti de heresi quot modis, & quibus dicendi sunt; & si in casu heretici habendi sunt?

1 Ad hanc respondemus, quod in iure triplex suspicio de heresi reperitur, prima est modica, secunda magna, tertia maxima.

2 Prima est modica, que in iure vocatur suspicio leuis, ista habetur extra de heret. lib. 6. ca. Accusatus, in prin. vbi dicitur sic: Si autem leuis & modica suspicio illa fuerit, quamquam ex hoc sit grauius puniendus, non tamen debet in heresim relapsorum pena puniri.

Et hæc suspicio dicitur modica siue leuis, tum quia modica & leui defensione tollitur, tum quia ex modicis & leuibus oritur coniecturis, vnde dicitur modica a modicis indicij, & dicitur leuis a leuibus coniecturis.

3 Vtpote, si aliqui reperiantur occulta conuenticula celebrantes, vel vita ac moribus a ceteris conuentione fidelium deuotius, ut patet extra de hereticis, li. 5. c. Excōicamus 1. in fine, & similia excentales, tales namque leuiter de heresi habentur suspecti, talia enim heretici frequenter facere comprobantur. De huiusmodi leui suspensione de heresi